

УДК 69.003:339.03

А.М. Кравченко

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ЩОДО ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ СТРАТЕГІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

АНОТАЦІЯ

Розглянуто сутність стратегічного потенціалу підприємства. Проаналізовано існуючі підходи до визначення поняття «стратегічний потенціал підприємства». Порівняно дослідження вітчизняних та зарубіжних авторів з приводу формування збалансованого стратегічного потенціалу підприємства. Виявлено основні та найважливіші фактори ефективного формування стратегічного потенціалу підприємства в умовах нестійкого зовнішнього середовища.

Ключові слова: потенціал підприємства, стратегія, системний підхід.

АННОТАЦИЯ

Рассмотрена сущность стратегического потенциала предприятия. Проанализированы существующие подходы к определению понятия «стратегический потенциал предприятия». Сравнительно исследования отечественных и зарубежных авторов по поводу формирования сбалансированного стратегического потенциала предприятия. Выявлены основные и важнейшие факторы эффективного формирования стратегического потенциала предприятия в условиях неустойчивого внешней среды.

Ключевые слова: потенциал предприятия, стратегия, системный подход.

ANNOTATION

The essence of the strategic potential of the company. Existing approaches to the definition of "strategic potential of the company." Compared study of domestic and foreign authors about forming a balanced strategic potential of the company. The basic and the most important factors shaping effective strategic potential of the company in an unstable environment.

Keywords: potential enterprise strategy, systematic approach.

У сучасних умовах конкурентного економічного середовища головні можливості підприємств визначаються не максимальними можливостями випуску продукції, а їх здатністю визначити потенційні зміни в зовнішньому середовищі та їх здібності, своєчасно реагувати на ці зміни. З цією метою в літературі використовується термін «стратегічний потенціал підприємства», під яким розуміють сукупність наявних ресурсів та можливостей для розробки та реалізації стратегії підприємства. У такій ситуації акцент робиться на ресурсах, потрібних для розробки та реалізації стратегії підприємства, але в сучасних умовах цей підхід не дозволяє повністю удосконалити структуру стратегічного потенціалу підприємства [1]. Саме тому важливим і своєчасним є продовження досліджень із теоретичного обґрунтування й розробки комплексу практичних інструментів, які пов'язані з формуванням стратегічного потенціалу підприємства (СПП) як системної діяльності.

В економічній літературі приділяється певна увага питанням формування стратегічного потенціалу підприємства. Проблемами дослідження потенціалу підприємств різних галузей у певний час займалися: А. Бородін, Т.М. Кібук [5], М.М. Михайленко [1], О.Д. Павлик [7], І.М. Рєпіна [8], Є.В. Швець [4] та ін. Проте інформація з цієї проблематики найчастіше має суперечливий характер. Як свідчить аналіз наукових праць вітчизняних та зарубіжних авторів, існують певні неоднозначності у розумінні сутності стратегічного потенціалу, що іноді ускладнює розробку конкретних практичних рекомендацій щодо його формування та ефективного управління.

Метою статті є аналіз та виявлення факторів, які впливають на ефективність формування стратегічного потенціалу підприємства.

Потенційні можливості підприємства за найбільш ефективного використання ресурсів характеризують стратегічний потенціал підприємства. Основними складовими стратегічного потенціалу підприємства, що визначають його потенційні можливості, є:

1. Спроможність до проведення макроекономічного аналізу ситуації в країні та регіоні діяльності.
2. Спроможність до прогнозування змін в обсязі та структурі споживчого попиту.
3. Спроможність до аналізу та прогнозування кон'юнктури ринків ресурсів та капіталу, розробки та реалізації ефективних стратегій взаємодії з ринками для залучення необхідних ресурсів.

4. Спроможність до забезпечення стійкості підприємства до негативних змін у зовнішньому середовищі функціонування за рахунок розробки та реалізації ефективних захисних стратегій.

5. Спроможність до ефективного використання інвестиційних можливостей щодо розвитку ресурсного потенціалу.

Рівень освоєння потенційних можливостей підприємства визначає конкурентний статус підприємства. Він характеризує можливості підприємства до ведення конкурентної боротьби, передумови досягнення підприємством визначених конкурентних переваг.

Оцінка перспективних можливостей розвитку внутрішнього потенціалу підприємства передбачає проведення наступної роботи:

1 етап – формування системи показників (елементів стратегічного потенціалу), що обумовлюють внутрішні перспективи зростання конкурентного статусу;

2 етап – оцінка можливостей розвитку окремих елементів стратегічного потенціалу (наприклад, може використовуватися метод балів);

3 етап – визначення значущості окремих елементів стратегічного потенціалу для розвитку підприємства в цілому;

4 етап – узагальнення індивідуальних оцінок перспектив розвитку внутрішнього потенціалу. Підтримка конкурентних підприємств потребує формування цілого переліку нових функцій. До таких функцій відносять спроможність до аналізу макросередовища, до виділення актуальних потреб та вимог споживачів, до висування та формування стратегічного потенціалу підприємства, до створення та виробництва нової продукції та послуг. Виконання цих функцій можливе лише за умов їх забезпечення необхідними ресурсами – технічними, технологічними, кадровими, інформаційними, фінансовими. Оскільки ресурси, які має підприємство, завжди обмежені, то вони повинні бути розподілені між вище названими функціями таким чином, щоб досягти максимально можливого системного ефекту [2, с. 77].

Перевірка на забезпеченість стратегічного потенціалу є важливим етапом стратегічного управління. Оцінка зовнішніх і внутрішніх умов функціонування підприємства дозволить конкретизувати напрямок розвитку потенціалу та дій механізму управління підприємством взагалі. Можливі такі варіанти:

1) фактичний стан ресурсів повністю забезпечує процес реалізації обраної стратегії, тому в збільшенні ресурсного потенціалу немає необхідності; механізм управління функціонує без змін:

$$СП \leq РП, СП / РП \leq 1; \quad (1)$$

2) ресурси, які має підприємство, лише частково забезпечують виконання стратегічних рішень, тому потрібне їх нарощування у міру потреби, тобто залежно від етапів реалізації; механізм управління спрямований на зростання ресурсного потенціалу:

$$СП > РП, СП / РП > 1; \quad (2)$$

3) ресурсів підприємства спочатку недостатньо, що обумовлює необхідність їх формування до виконання того чи іншого етапу реалізації стратегії, механізм управління повинен забезпечити кількісні та якісні зміни ресурсного потенціалу [3]:

$$СП \geq РП, СП / РП \geq 1. \quad (3)$$

Для того, щоб сформувати збалансований стратегічний потенціал підприємства потрібна особлива методологія, яка включає три базові процеси:

– синтез структури стратегічного потенціалу підприємства, що дає можливість визначити не тільки основні складові стратегічного потенціалу підприємства, але й з'ясувати показники-індикатори, за якими можливо виміряти фактичний стан стратегічного потенціалу підприємства;

– діагностика фактичного стану стратегічного потенціалу підприємства;

– прогноз можливих тенденцій структурних змін стратегічного потенціалу підприємства [2, с. 31].

Після аналізу основних підходів до визначення поняття «стратегічного потенціалу підприємства» можна зробити висновок, що необхідно розробити та узагальнити визначення сукупності обмежених наявних ресурсів та компетенції підприємства з досягнення глобальних й стратегічних цілей в майбутньому, при цьому враховуючи усі умови та вплив зовнішнього середовища.

Принципи та методи визначення інтегральної оцінки стратегічного потенціалу підприємства, що характеризує співвідношення економічних процесів і виробничих операцій, безпосередньо порівнюваних між собою, заснована на застосуванні агрегатного підходу до одержання результативних значень показника, що розраховується. Відповідно до основних положень такого підходу, розрахунок інтегральної оцінки стратегічного потенціалу підприємства пропонується здійснювати на основі виразу [1]:

$$i \text{ СПП} \times p \times K \times = \sum = 1, \quad (1)$$

де

СПП К – інтегральний коефіцієнт стратегічного потенціалу підприємства;

х – інтегральне значення і-го локального потенціалу;

р – ступінь значимості і-го локального потенціалу.

За для ефективного формування СПП в умовах нестійкого зовнішнього середовища потрібно приділити увагу наступним факторам:

а) політичним факторам. Необхідно зменшувати вплив цих факторів і вивчати діючі політичні сили;

б) ринковим факторам, аналіз яких дозволяє керівництву підприємства уточнити стратегію та зміцнити позиції на ринку;

в) факторам конкуренції, для здійснення постійного контролю з боку підприємства за діями конкурентів;

г) соціальним факторам, що включають такі показники, як зміна суспільних цінностей, відносини, сподівання й інтереси;

д) державним факторам. Держава встановлює систему нормативних актів, що регулює діяльність суб'єктів ринку [4, с. 173].

Таким чином, аналіз факторів, які впливають на формування стратегічного потенціалу підприємства дозволяє сформулювати перелік загроз, які можуть вплинути на діяльність підприємства в цілому. Взагалі, дуже важливим є чітке відпрацювання схеми проведення робіт із забезпечення необхідного рівня управлінського та виробничого потенціалів для реалізації загальної стратегії розвитку, бо саме вона узгоджує всі підприємницькі рішення, демонструє послідовність їх виконання, а також дає можливість уникнути їх дублювання. Це дозволяє своєчасно сформулювати стратегічний потенціал підприємства та досягти стратегічних цілей.

Список літератури:

1. Михайленко М.М. Стратегічний потенціал підприємства як об'єкт управління: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / М.М. Михайленко. – К., 2006. – 28 с.

2. Микитенко В.В. Діагностика стратегічного потенціалу підприємства / В.В. Микитенко, І.А. Ігнат'єва // Вісник економічної науки України. – 2005. – № 2. – С. 77.

3. Світлична Т.І. Оцінка стратегічного потенціалу підприємств житлово-комунального господарства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Т.І. Світлична. – Х., 2005. – 31 с.

4. *Швець Є.В.* Методологічні засади формування стратегічного потенціалу підприємства / Є.В. Швець // Вісник Нац. тех. ун-ту «Харківський політехнічний інститут»: зб. наук. пр. Тематичний випуск «Технічний прогрес і ефективність виробництва». – Х.: НТУ «ХПІ», 2007. – № 16. – С. 170-176.

5. *Кібук Т.М.* Стратегічний потенціал підприємства та його види: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Т.М. Кібук. – К., 2008.

6. *Мізюк Б.М.* Особливості стратегічного управління підприємством / Б.М. Мізюк // Фінанси України. – 2002. – № 12. – С. 31-36.

Отримано: 27.03.2012

УДК 504:69

Г.В. Шпакова

МОЖЛИВІСТЬ РЕЦИКЛІНГУ БУДІВЕЛЬНИХ ВІДХОДІВ В УКРАЇНІ

АНОТАЦІЯ

В статті розглянуто основні види будівельних відходів, проаналізовано досвід утилізації і переробки відходів будівництва в країнах світу, а також досліджено стан проблеми з переробкою будівельного сміття в Україні, запропоновані деякі кроки до вирішення.

Ключові слова: *переробка будівельного сміття, утилізація відходів, екологічна безпека, новітні технології, рециклінг, вторинна сировина.*

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены основные виды строительных отходов, проанализирован опыт утилизации и переработки отходов строительства в мировых странах, а также исследовано состояние проблемы по переработке строительного мусора в Украине, предложены некоторые шаги решения рассматриваемой проблемы.

Ключевые слова: *переработка строительных отходов, утилизация, рециклінг, экологическая безопасность, новейшие технологии, вторичное сырье.*